

Ploch ovocných sadů v posledních dvou letech dramaticky ubylo

V současné době je v ČR celková výměra ovocných sadů 14.248 hektarů. Z této výměry je však 6.000 hektarů sadů přestárých, které by bylo potřeba obměnit v horizontu několika málo let. Za posledních pět let z naší krajiny zmizela už pětina sadů. Jde o plochu 3.320 ha, kde ovocné sady nahradily běžné polní plodiny jako je obilí nebo řepka. Každoročně se vysazuje nových sadů jen kolem 350 hektarů, i letos se odhaduje výsadba nových sadů na necelých 400 hektarů. Tato plocha bohužel nestačí nahrazovat likvidované sady.

Jen v posledních dvou letech plocha produkčních ovocných sadů poklesla o 3 tisíce hektarů. Jednou z hlavních příčin tohoto poklesu je propad cen a nerentabilita produkce. Pokles cen ovoce nejen u nás, ale v celé Evropě, je v posledních dvou letech způsoben zejména zákazem vývozu ovoce a zeleniny do Ruska, který se tuzemské produkce dotýká nepřímo. Dříve exportní země jako je Polsko, hledá pro svoje produkty nové trhy, kam nyní ve větší míře dováží a to způsobuje pokles cen na celém společném trhu Evropské unie. Jak uvádí Polské ministerstvo zahraničí, v roce 2014 se zvýšil objem vývozu ovoce z Polska do ČR o více než 2 miliardy Kč a ČR je devátou zemí co do zvýšení objemu exportovaného ovoce (zdroj: http://www.sadyogrody.pl/prawo_i_dotacje/104/msz_odpowiada_na_postulaty_sadownikow_trzeba_szukac_nowych_rynkow_zbytu.7129.html)

Situace se projevuje nejen u ovoce v čerstvém stavu, ale i u ovoce na zpracování. Zpracovatelé například letos platili za černý rybíz kolem 5 Kč/kg, za višně méně než 10 Kč/kg, cena jablek na zpracování je meziročně poloviční. Situaci využívají také silné obchodní řetězce, které tlačí ceny čerstvého ovoce na velmi nízkou úroveň, aniž by to zákazníci pocítili u spotřebitelských cen.

Za posledních pět let nejvýrazněji poklesly plochy broskvoní a to o 47 %, červeného rybízu o 34 % a plocha jabloní, jako nejvýznamnějšího ovocného druhu, poklesla o 21 %. Žádný ovocný druh nezaznamenal nárůst ploch. Jen mírný pokles byl zaznamenán u hrušní, třešní, černého rybízu a slivoní.

Snížení ploch ovocných sadů zatím nemá zásadní vliv na produkci, jelikož jsou likvidovány hlavně staré sady. S ohledem na malé výměry nově budovaných sadů a skutečnost, že zhruba 6 tisíc hektarů sadů je přestárých, lze očekávat pokles produkce v dalších letech.

Špatná situace a pokles cen ovoce je v celé Evropské unii. Na ovocnáře dopadají tato omezení nejvíce. Například na rozdíl od pěstitelů zeleniny nemohou s ohledem na trvalých charakter ovocných sadů z roku na rok reagovat dočasným snížením ploch, změnou druhové nebo odrůdové skladby a tak dochází ke snižování ploch, které zřejmě již nebudou obnoveny. Právě Evropská unie by měla situaci řešit nejlépe zrušením ruských sankcí nebo alespoň podporou producentům ovoce.

Důležitý je také spotřebitel, který při preferenci tuzemského ovoce podporuje domácí ovocnáře. V této věci však často dochází jak na úrovni velkoobchodu, tak i maloobchodu ke klamání spotřebitele a označování dovozeného ovoce jako české. Je nezbytné zvýšit kontroly i sankce za tato porušení, která poškozují jak pěstitele, tak i spotřebitele.

Vývoj ploch ovocných sadů u hlavních druhů v ČR

Ovocný druh	2012	2013	2014	2015	2016	% 2016/2012
Angrešt	3	3	2	2	2	- 33 %
Broskvoň	652	584	564	407	349	- 47 %
Hrušeň	753	767	790	745	710	- 6 %
Jabloň	9 071	9 080	9 023	7 975	7 178	- 21 %
Meruňka	1 105	1 075	1 061	925	824	- 25 %
Rybíz černý	347	349	375	358	332	- 4 %
Rybíz červený	891	887	797	642	586	- 34 %
Slivoň	2 041	2 072	2 126	2 056	1 996	- 2 %
Třešeň	952	957	954	901	889	- 7 %
Višeň	1 753	1 647	1 557	1 425	1 382	- 21 %
C e l k e m	17.568 ha	17.421 ha	17.249 ha	15.436 ha	14.248 ha	- 19 %

Zdroj: Situační a výhledová zpráva Mze 2015, r.2016 Registr sadů ÚKZÚZ Brno

Martin Ludvík

předseda Ovocnářské unie ČR

3.10.2016